

SJÖHISTORISKA

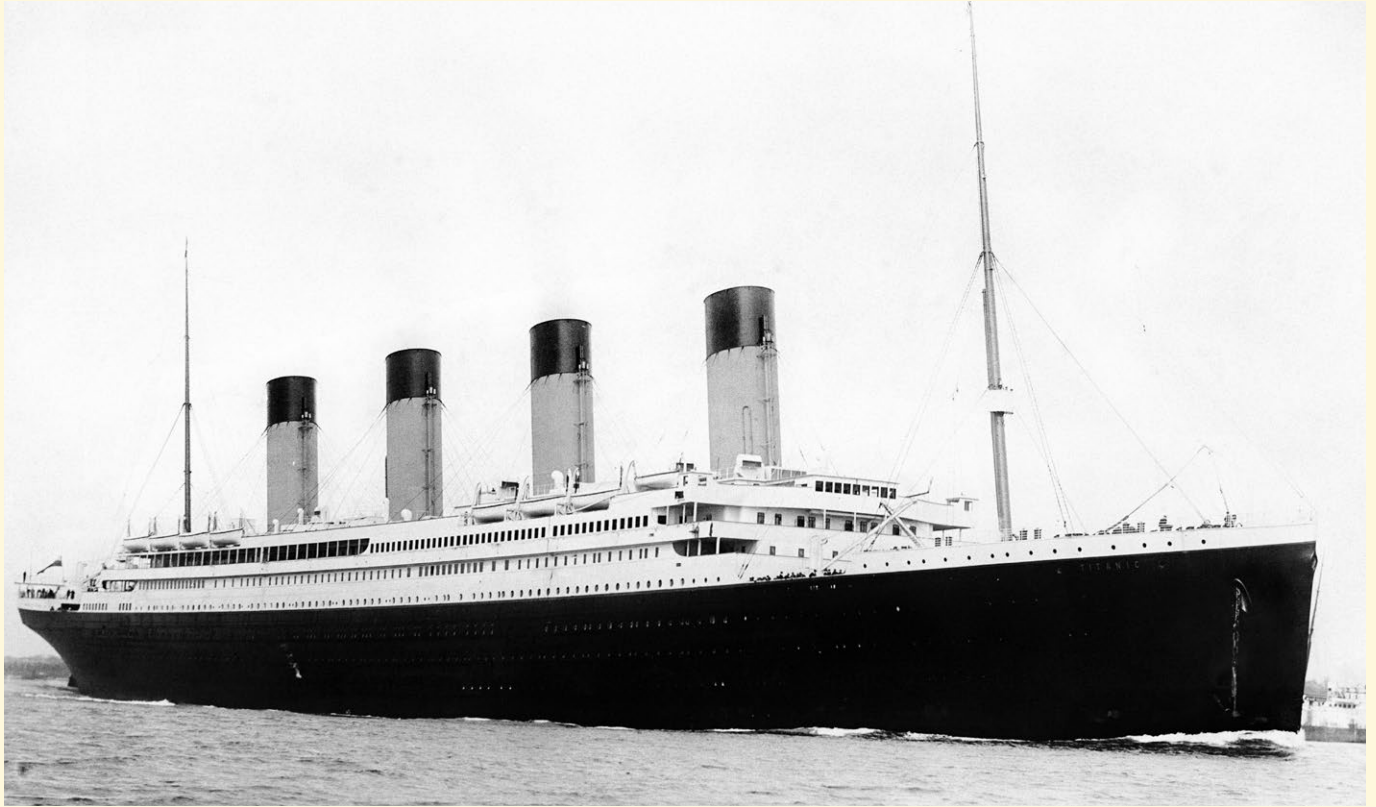

Foto: By F.G.O. Stuart (1843-1923) [Public domain], via Wikimedia Commons

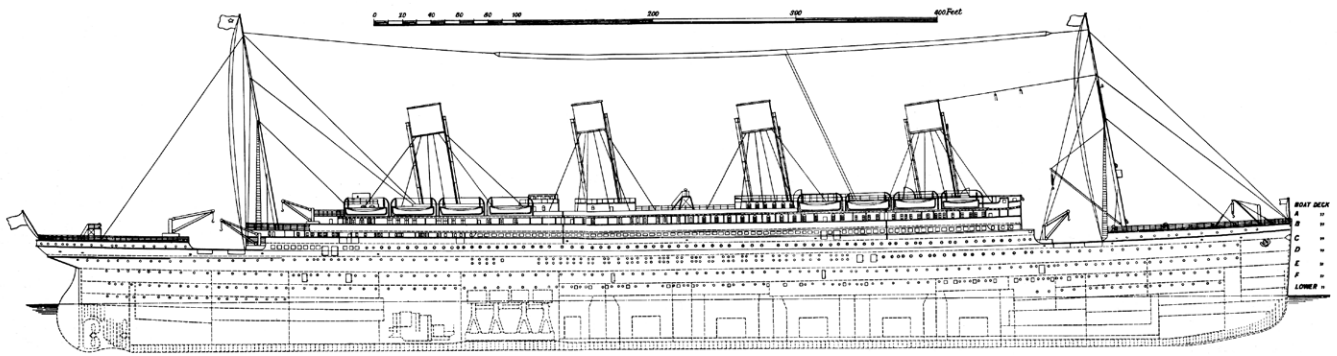
Fakta om fartyget och olyckan

Sammanfattning för lärare

LÄRARHANDLEDNING EMIGRANTTRAFIKEN & TITANIC

www.sjohistoriska.se

RMS Titanic

Titanic side plan 1911 By Anonymous [Public domain], via Wikimedia Commons

RMS Titanic är ett av världens mest kända skepp. Fartyget sjönk 1912 i Nordatlanten efter att ha kolliderat med ett isberg.

Fartyget

I slutet av 1800-talet hade det blivit vanligare att bygga fartyg helt i metall och som drevs med ångmaskiner. Tidigare byggdes de flesta skepp i trä och seglades. Den nya tekniken gjorde det möjligt att bygga mycket större fartyg än tidigare.

Titanic var ett mycket stort skepp även jämfört med dagens fartyg. Det var cirka 270 meter långt och cirka 28 meter brett. Dess maxfart var ungefär 22 knop eller ca. 41 km/timme och hade tillstånd att ta 3547 människor ombord, 2603 passagerare och 944 besättningsmän. Titanic körde lika fort och kunde ta nästan lika många passagerare som dagens moderna passagerarfartyg. MS Silja Serenad som färdas mellan Stockholm – Mariehamn/Långnäs – Helsingfors kör med 21,5 knops fart och har plats för över 2800 passagerare. Det som skiljer dem åt är att Silja Serenad inte är lika lång bara 203 meter. För att klara av att köra så fort som Titanic behövdes flera stora ångmaskiner och 324 personer som skötte och eldade dem. Omkring 620 ton stenkol behövdes/ dygn också.

Titanic var nr. 2 av 3 planerade fartyg. De var tänkta att bli dåtidens största, lyxigaste, bekvämaste och säkraste passagerarfartyg. Men inte det snabbaste. Det första som byggdes var RMS Olympic, därefter Titanic och det sista skulle få heta RMS Gigantic. Men efter Titanics olycka döptes det sista fartyget om till RMS Britannic. Alla byggdes i Belfast på Irland.

När bygget av de ”Tre systrarna”, som fartygen kallades, planerades ville redarna (de som äger fartygen) skapa tre säkra skepp och de beslutade att använda allt den

nya tekniken kunde ge. Först byggdes Olympic och Titanic. Trots att det inte behövdes, sattes det dit 4 skorstenar på varje fartyg eftersom många emigranter trodde att fartyg med 4 skorstenar var säkrare än de med 3. Bottnarna på fartygen gjordes dubbla. Fartygen delades även upp med 15 ”vattentäta” skott. Ett skott är en vägg som går tvärs genom hela fartyget och som kunde stängas vid fara. Skottväggarna gick högt upp till det som hette E-däck, men inte hela vägen upp. Idén med att dela upp fartygen på detta sätt var att det skulle kunna hålla sig flytande med två avdelningar vattenfyllda. En större skada än så ansågs inte möjlig.

Fartygen fick även livbåtar. Dessa var av två olika sorter. Dels sådan som satt fast på sidan av skeppet och som kunde sänkas ner. Dessa kunde ta över 60 personer. Dels hopfällbara av trä och segelduk och som vid behov kunde vecklas ut. Totalt hade Titanic 20 livbåtar med 1178 platser. Fler platser trodde de inte behövdes. Det var ändå betydligt fler än vad reglerna krävde. För att ytterligare öka säkerheten på Titanic förvarades det även livbälten i allas hytter. Bältet fästes över bröstkorgen och fungerade som en äldre typ av flytväst.

Att resa och arbeta på Titanic

Att resa med Titanic kunde göras i första, andra och tredje klass. Första klass var otroligt lyxig. Det sparades inte på någonting. Hytternas inredning var enormt påkostade. Ville första klass passageraren gå på gym eller bada i simbassäng gick det bra. Men det var dyrt. En biljett i första klass till Amerika kunde kosta över 100 000 kronor. Andra klass var fin den också men inte fullt så påkostad. Tredje klass hytter låg längst ner i båten i för och akter och var mycket enklare än de andras. Men för tredjeklassresenären kunde, trots enkelheten, dessa hytter kännas som väldigt fina. De flesta människor som reste med Titanic reste i tredje klass.

De var människor från Europa som ville emigrera (=flytta) till USA eftersom de hoppades få ett bättre liv i det nya landet. De som bodde i tredje klass fick inte besöka de finare klasserna.

Titanic fick ta med: 905 passagerare i 1:a klass, 564 i 2:a klass och hela 1134 i 3:e klass.

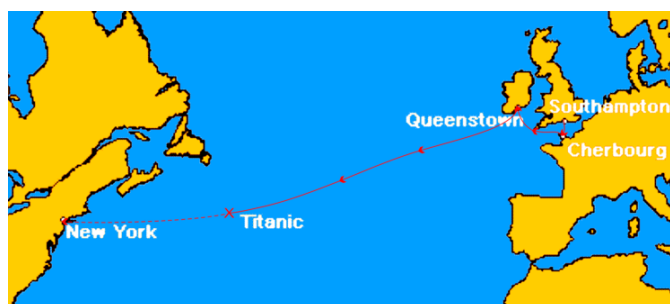
Det var många som arbetade på Titanic. Det behövdes för att sköta ett så stort skepp och ta hand om så många passagerare. Den största gruppen ombord var alla de som passade upp på passagerarna. Därefter kom gruppen som skötte maskinerna. Om Titanic varit fullbelagd hade det funnits 944 personer i besättningen.

Totalt fick Titanic ha 3547 personer ombord.

Titanics resa och olycka

Titanic lämnade Southampton i England den 10 april 1912 på sin resa mot New York. De behövdes 6 bogserbåtar för att fartyget skulle komma ut och iväg. På sin väg till New York skulle det först till Cherbourg i Frankrike och sedan vidare till Queenstown, nuvarande Cobh vid Cork på Irland, för att hämta upp ytterligare passagerare och post. Eftersom Queenstown var sista hamnen före resan över Atlanten passade många på att skriva hem. Posttrafiken var mycket viktig. Förkortningen RMS i Titanics och liknande fartygs namn beror på de postleveranser som de gjordes över Atlanten. RMS betyder att fartyget var en "Royal Mail Steamer (kunglig post ångare)". Över 3000 postsäckar fanns ombord Titanic.

När Titanic avreste från Queenstown fanns det ca 2207 personer ombord varav ca 898 arbetade på fartyget.

Titanic Route By Gary Joseph, Mech Browman [Public domain], via Wikimedia Commons

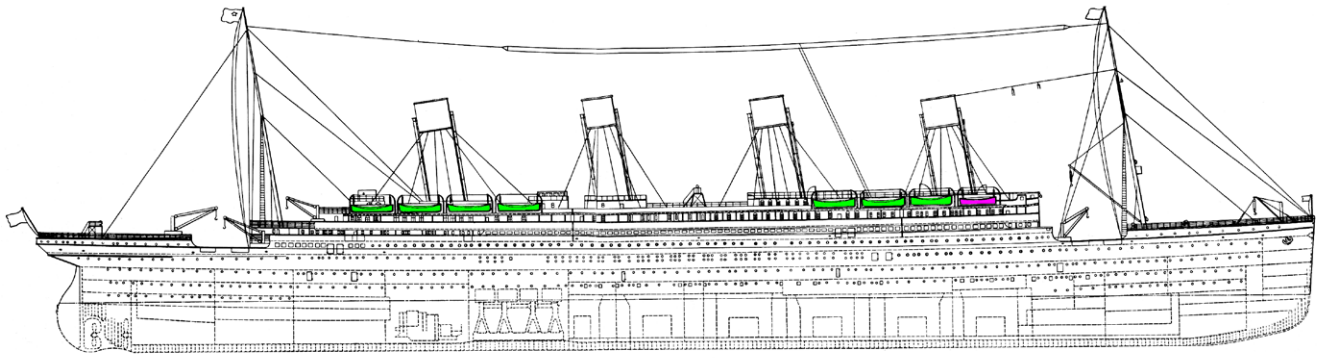
Natten mellan den 14:e och 15:e april.

Den 14 april får telegrafisten 6 isvarningar. Trots detta saktar inte Titanic in och går långsammare. Klockan 23.40 upptäcker en av utkikarna ett isberg rakt framför fartyget. Förste styrman William McMaster Murdoch, som har befälet denna natt, ger order om "Stopp och full back i maskin" och därefter att de skall svänga undan kraftigt för att minska farten mot isberget. Men de är för nära. Isberget slår in ett hål genom skrovet och skär upp 90 meter i sidan av Titanic. 5 och en halv av de 15 vattentäta skotten skadas. Titanics konstruktör som är med på resan förklarar för kaptenen att, när 5 avdelningar vattenfylls så pressar de ner fören så djupt i vattnet att hela båten så småningom fylls med vatten. Båten kommer att sjunka.

Kapten Smith ger order om att livbåtarna skall göras i ordning och att passagerarna skall ta på sig livbälten och gå till båtdeck där livbåtarna finns. Titanic har 1178 platser i livbåtarna. Men ombord finns över 2000 personer. Alla kommer inte att få plats, något som Kapten Smith är mycket medveten om. Vattnet utanför är 0,5 grad. De som inte kommer med en livbåt har mycket små chanser att klara sig. Telegrafisterna började sända ut den internationella nödsignalen SOS (Save Our Souls) för att fartyg, som finns i närheten skall komma till hjälp. RMS Carpathia svarar att de är på väg men de är 4 timmar bort.

På däck delar Förste styrman William Murdoch, överstyrman Wilde och andre styrman Charles Lightoller, upp arbetet att hjälpa passagerarna ner i livbåtarna. De ställer sig på var sin sida om fartyget. Den övriga personalen hjälps åt att få passagerarna till båtdeck. Men evakueringen av passagerarna går långsamt. Första klasspassagerarna vägleds direkt till båtdeck därefter följer de lägre klasserna. Värst blir det för tredjeklasspassagerarna som bor längre ner i fartyget och det är svårt för besättningen att få dem att evakuera i tid.

Den regel som gäller vid evakuering av fartyget är obeveklig. Först kvinnor och barn, därefter om det finns plats får männen följa med ner i livbåten. Pojkar från 12 år räknades som män. Wilde och Charles Lightoller, på Titanics babordssida (vänstra sida) är stenhårda. De följer strikt denna regel så att det är endast kvinnor och barn som tillåts och livbåtarna sänks ned fast de bara är halvfylla. William Murdoch, som står på styrbords (höger) sida, bryter mot regeln och fyller båtarna med män om det finns platser kvar. 75% av de män som överlevde katastrofen hade Murdoch att tacka för sina liv.

Titanic side plan with lifeboats 1911 By Anonymous, derivative work by Prioryman [Public domain], via Wikimedia Commons

De förvirrade och yrvakna passagerare har svårt att fatta vad som hänt. De vill inte lämna fartyget i små farliga livbåtar. Livbåt nummer 7 med plats för 65 människor hissas ner med bara 28 personer ombord. Livbåt nummer 1 med plats för 40 stycken har bara 12 personer med. Men allt eftersom lutningen av fartyget ökar och fören sjunker längre och längre ner i vattnet vill fler och fler lämna fartyget. När tredje klasspassagerarna äntligen kommer upp till båtdäcket för livbåtarna är de flesta livbåtarna redan nedhissade.

Klockan 02.20 sjunker Titanic med aktern nästan rätt upp i luften. Drygt 1000 människor finns kvar på Titanic. De flesta från tredje klass. De panikslagna människorna hamnar i vattnet. Livbältena har räckt till alla men det kalla vattnet gör att många mister snabbt medvetandet och drunknar. Bara 3 stycken av de som hamnade i vattnet överlevde. De räddades genom att de blev uppdragna i livbåtar.

RMS Carpathias kapten och besättning som hört Titanics nödrop gjorde sitt yttersta denna natt. Alla bekvämligheter stängdes av ombord för att spara energi så att ångmaskinerna kunde köras med högsta effekt för att öka hastigheten. Carpathia når fram till platsen vid fyratiden på morgonen den 15/4 och fartygets besättning räddar 712 människor ur Titanics livbåtar.

Photograph of a Lifeboat Carrying Titanic Survivors-NARA-278337

De flesta som dog på Titanic hade bott i tredje klass. Av de 105 barnen ombord dog 73 stycken, och de reste alla i tredje klass. Nästan alla i besättningen dog: 686 personer. Bland dem fanns kapten Smith och förste styrman William Murdoch.

Vad hände sedan?

Beskedet om Titanickatastrofen spred sig över världen och blev en chock för många människor. Titanic var en symbol för den moderna tekniken och som flera människor trodde skulle lösa mänsklighetens problem. Därför ville många av de anhöriga till de omkomna passagerarna få reda på varför det sjunkit, trots de vattentäta skotten och varför det inte funnits fler livbåtar? Titanic hade ju omtalats som "ett osänkbart skepp..."

Rederiet förklarade att de utrustat Titanic mycket väl. Förutom livbälten till alla passagerare hade de utrustat fartyget med fler livbåtsplatser än vad som lagen krävt. Titanic hade egentligen bara behövt ha 962 livbåtsplatser ombord. Att de vattentäta skotten inte byggts hela vägen upp så att de inte kunnat hålla fartyget flytande förklarade rederiet också med att lagar och regler gjorde det omöjligt. Att Titanic beskrivits som osänkbart förklarades med att det var ett missförstånd.

Till slut efter flera år i olika domstolar beslutades det att rederiet skulle betala de anhöriga till de drunknade en viss ekonomisk ersättning. Efter olyckan ändrades det i många lagar i flera länder som handlade om hur fartyg skulle utrustas om de hade passagerare ombord.

Ganska snart efter olyckan började historier berättas om varför Titanic sjönk och mängder av böcker och filmer har gjorts om Titanic. 1985 hittades fartyget på nästan 4000 meters djup. Forskare har gått ner med specialbyggda undervattensfarkoster för att titta på katastrofplatsen och plockat upp föremål därifrån. Titanic bröts i två delar när det sjönk och fören ligger en bit från aktern.

Fritt efter Claes-Göran Wetterholms böcker om Titanic.